

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Ryszard Witkowski

SSN Konrad Wytrykowski

Protokolant Marta Brzezińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Wydziału Spraw Wewnętrznych
Joanny Przygody

w sprawie sędziego Sądu Rejonowego w W. w stanie spoczynku T. G.
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 18 maja 2022 r.
zażalenia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w P.
na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2021 r., sygn. akt I DI 5/21,
zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej,
na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. art. 429 § 1 k.p.k.

postanowił:

pozostawić bez rozpoznania zażalenie.

UZASADNIENIE

Uchwałą z dnia 3 lutego 2021 r. (sygn. akt I DI 5/21) Sąd Najwyższy zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w W. w stanie spoczynku T. G., za czyn opisany we wniosku

z dnia 18 grudnia 2020 r. (sygn. akt PK XIV Ds. [...]), polegający na tym, że w dniu 17 grudnia 2019r., około godziny 13:54, na ogólnodostępnym parkingu przy ul. O. w G., znajdując się w stanie nietrzeźwości prowadzącym do stężenia 1,30 mg alkoholu na litr wydychanego powietrza, prowadził samochód osobowy marki O. [...] o numerze rejestracyjnym [...] w ruchu lądowym, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.

Następnie, zażaleniem z dnia 12 lutego 2021 r. (pismo datowane jest jednak na 2020 r. – uwaga Sądu Najwyższego) Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w P., zaskarżył uchwałę z dnia 3 lutego 2021 r. w części dotyczącej odstąpienia od obniżenia sędziemu wynagrodzenia, zarzucając przedmiotowej uchwale naruszenie art. 129 § 3a ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, a tym samym wnosząc o jej zmianę i uzupełnienie uchwały decyzją o obniżeniu wysokości uposażenia sędziego Sądu Rejonowego w W. w stanie spoczynku T. G. o 50% - na czas trwania postępowania dyscyplinarnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje

Wywiedziony przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w P. środek odwoławczy należało pozostawić bez rozpoznania. Dokonana bowiem zgodnie z art. 430 § 1 k.p.k. ponowna - i konieczna po przekazaniu akt do sądu dyscyplinarnego II instancji - kontrola warunków skutecznego wniesienia środka odwoławczego wykazała, że zażalenie zostało wniesione przez osobę nieuprawnioną.

Na wstępie przypomnieć należy, iż sąd odwoławczy pozostawia bez rozpoznania przyjęty środek odwoławczy, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 429 § 1 k.p.k., tj. gdy został on wniesiony przez osobę nieuprawnioną, bądź po terminie lub jest niedopuszczalny z mocy ustawy, a nadto gdy przyjęcie wywiedzionego środka odwoławczego nastąpiło na skutek niezasadnego przywrócenia terminu (art. 430 § 1 k.p.k.). Jak wskazuje się w doktrynie, powyższe uchybienia mają charakter nieusuwalny, powodując w zasadzie konieczność skierowania sprawy na posiedzenie w celu pozostawienia środka odwoławczego bez rozpoznania (zob. Dariusz Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, opublikowano: LEX/el. 2020).

Poddając kontroli dopuszczalność wniesienia środka odwoławczego przez rzecznika dyscyplinarnego, należało zweryfikować stanowisko wyrażone w zarządzeniu Przewodniczącego Wydziału I Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2021 r. w przedmiocie przyjęcia zażalenia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w P. na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy orzekający w niniejszej sprawie jako sąd dyscyplinarny II instancji doszedł do przekonania, iż przyjęcie zażalenia rzecznika dyscyplinarnego było niezasadne, z uwagi na istniejące uchybienie w postaci braku uprawnienia skarżącego do wniesienia środka odwoławczego. W takiej natomiast sytuacji sąd odwoławczy – z uwagi na stanowczy charakter przepisu art. 430 § 1 k.p.k. - zobligowany był do pozostawienia przyjętego zażalenia bez rozpoznania. Podkreślić przy tym należy, iż wprowadzie środek odwoławczy, który okazuje się być obciążony wadą wskazaną w art. 429 § 1 k.p.k., winien spotkać się z odmową przyjęcia przez prezesa sądu, do którego został złożony, jednakże nawet w sytuacji, gdyż został on niezasadnie przyjęty powinien być pozostawiony bez rozpoznania.

Podjęcie decyzji tego rodzaju w odniesieniu do zażalenia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w P. uzasadnia analiza kręgu osób uprawnionych do zaskarżenia uchwały sądu dyscyplinarnego I instancji w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej w kontekście przedmiotu zaskarżenia, a tym samym jego kierunku. Prowadzi ona bowiem do wniosku, że rzecznik dyscyplinarny został pozbawiony możliwości skutecznego wniesienia środka odwoławczego w sytuacji, gdy konsekwencją rozstrzygnięcia sądu dyscyplinarnego jest wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Na wstępie podkreślić należy, iż postępowanie w przedmiocie rozstrzygnięcia wniosku o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 28 listopada 2007 r., sygn. akt K 39/07 (Dz.U. 2007.230.1698, LEX nr 319447), normowane jest wyłącznie w art. 80 p.u.s.p., który jedynie szczątkowo reguluje postępowanie w tym zakresie, nie obejmując w szczególności zagadnień związanych z postępowaniem odwoławczym. Powstały brak normy dotyczącej środków odwoławczych oraz wprost odsyłającej do odpowiedniego stosowania w postępowaniu immunitetowym (w zakresie nieuregulowanym art. 80 p.u.s.p.) przepisów ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, a w zakresie nimi nieuregulowanym, przepisów Kodeksu postępowania karnego, wywołał natomiast

istotne konsekwencje ustrojowe poprzez uniemożliwienie prawidłowego funkcjonowania instytucji uchylenia immunitetu sędziowskiego.

Występujące w judykaturze wątpliwości ostatecznie rozstrzygnięto uchwałą składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 27 maja 2009 r., sygn. akt I KZP 5/09,

w której stwierdzono, iż „w postępowaniu toczącym się przed sądem dyscyplinarnym w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub na jego tymczasowe aresztowanie odpowiednie zastosowanie mają przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym, zawarte w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (...), zaś w zakresie nimi nieuregulowanym, koniecznym dla zachowania funkcjonalności i standardów rzetelnego procesu, przepisy Kodeksu postępowania karnego” (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 2009 r., I KZP 5/09, LEX nr 493998). Jednocześnie podkreślono przy tym, iż „podobieństwo postępowania dyscyplinarnego i postępowania o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej ze względu na podmiot, którego dotyczą i organ je prowadzący (sąd dyscyplinarny – art. 110) oraz podobieństwo celów (zapewnienie możliwości ukarania i odsunięcia od orzekania sędziów niespełniających standardów wymaganych ustawą i zasadami etyki), jak również ze względu na wzajemne uzupełnianie się instytucji „zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych”, wydaje się nad wyraz oczywiste”.

Podzielając argumentację zawartą w uzasadnieniu powyższej uchwały wskazać należy, iż wobec prawodawczej luki konstrukcyjnej dla jej uzupełnienia konieczne jest stosowanie „wnioskowania z norm o normach”, będącego jedną z postaci analogii legis, z racji podobieństwa stanów faktycznych przy takim samym motywie legislacyjnym. Zważając na powyższe zasadne jest w realiach niniejszej sprawy odniesienie się do trybów uchylenia przeszkody procesowej w postaci immunitetu formalnego uregulowanych w art. 55 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym oraz art. 30 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych. Zaznaczyć bowiem należy zarówno tożsamość celów powyższych regulacji, jak i łączący je represyjny charakter.

Zgodnie z art. 55 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w terminie 7 dni od dnia doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej przysługuje organowi lub osobie, która wniosła o zezwolenie, oraz Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sądu Najwyższego zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji. W tym samym terminie zainteresowanemu sędziemu przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Tożsama regulacja była zawarta w przepisie art. 49 § 3 ustawy z 23 listopada 2002 roku o Sądzie Najwyższym (Dz.U.2002.240.2052 ze zmianami). Według natomiast dyspozycji art. 33 § 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, organowi lub osobie, która wniosła o zezwolenie, oraz Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Wojskowych przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

W tym samym terminie sędziemu przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej.

Powyższe regulacje w sposób tożsamy kształtują zatem uprawnienie rzecznika dyscyplinarnego do kwestionowania decyzji sądu dyscyplinarnego I instancji, umożliwiając wniesienie środka odwoławczego (zażalenia) jedynie od tych rozstrzygnięć, w których nie została wyrażona zgoda na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Zarówno w ustawie o Sądzie Najwyższym, jak i ustawie Prawo o ustroju sądów wojskowych nie przewidziano natomiast prawa do zaskarżenia przez rzecznika dyscyplinarnego uchwały w innym zakresie.

Wskazać w tym miejscu należy, iż analogiczne uprawnienie do zaskarżania orzeczeń sądu meriti zawarte zostały również w zbieżnej - zarówno systemowo, jak i w pod względem celowościowym - ustawie z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze. Zgodnie z art. 135 § 11 tej ustawy w terminie 7 dni od dnia doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy oraz

rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji. W tym samym terminie prokuratorowi przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie.

Analizując treść powyższych regulacji wskazać zatem należy, iż wprowadzenie nie budzi jakichkolwiek wątpliwości prawo do złożenia przez rzecznika dyscyplinarnego zażalenia na uchwałę sądu dyscyplinarnego I instancji, jednakże uprawnienie to zostało w sposób wyraźny przez ustawodawcę uzależnione od kierunku wydanego przez ten sąd rozstrzygnięcia. Rzecznik Dyscyplinarny (podobnie jak wnioskodawca) ma bowiem możliwość zakwestionowania uchwały jedynie w sytuacji, gdy sąd dyscyplinarny I instancji zdecyduje o nieuwzględnieniu wniosku o pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Zaskarżeniu przez rzecznika podlegać zatem będzie uchwała w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jak również inna decyzja, której skutkiem jest nieuchylenie istniejącej przeszkody procesowej w postaci immunitetu sędziowskiego. Powyższego uprawnienia ustawodawca nie przewidział natomiast, gdy sąd dyscyplinarny wyrazi zgodę na uchylenie sędziemu immunitetu (tak Sąd Najwyższy w uchwale z 17 grudnia 2019 roku, I DO 57/19, Lex nr 2978003).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż uchwałą z dnia 3 lutego 2021 r. Sąd Najwyższy w całości uwzględnił wniosek prokuratora i zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej w sędziego Sądu Rejonowego w W. w stanie spoczynku T. G. Tym samym wywiedziony przez rzecznika dyscyplinarnego środek zaskarżenia od uchwały sądu I instancji należy uznać za pochodzący od osoby nieuprawnionej, gdyż decyzję tą zaskarżyć mógł jedynie zainteresowany sędzia oraz jej pełnomocnicy ewentualnie prokurator. Stanowi to okoliczność nakazującą – zgodnie z art. 430 § 1 k.p.k. – pozostawienie zażalenia bez rozpoznania. Na marginesie jedynie wskazać należy, że udzielenie skarżącemu błędnego pouczenia co do przysługującego mu środka odwoławczego nie spowodowało, iż stał się on podmiotem uprawnionym do złożenia zażalenia na uchwałę wyrażającą zgodę na pociągnięcie sędziego do

odpowiedzialności karnej. Uprawnienie to wynikać musi z przepisu prawa (w tym wypadku stosowanych na zasadzie analogii norm zawartych w ustawie o Sądzie Najwyższym i ustawie – Prawo o ustroju sądów wojskowych), a nie z oświadczenia organu procesowego.

Fakt natomiast wszczęcia w stosunku do sędziego postępowania dyscyplinarnego, po dacie wydania uchwały przez sąd pierwszej instancji, powinien stanowić sygnalizację o konieczności zainicjowania przed Sądem Najwyższym nowej sprawy, prowadzonej przed sądami dwóch instancji – w zakresie obniżenia mu uposażenia, zgodnie z art. 129 § 3a Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Z tych też względów sąd orzekł jak w sentencji.

a.s.